

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

Je to přesně šest let, kdy jsem vás takto v úvodníku oslovil spolu s tehdejší děkankou Pedagogické fakulty Radkou Wildovou a předsedou národní redakční rady *Pedagogiky* Zdeňkem Helusem jako nový vedoucí redaktor časopisu. Společně jsme deklarovali, jakým směrem chceme časopis směřovat. Při četbě tehdejších závazků cítím uspokojení, že se nám je podařilo naplnit, ale doba přinesla výzvy nové. Dříve než se pustím do rekapitulace šestiletého období a pojmenování nových výzev, musím vzpomenout na pana profesora Heluse, který mě poslední tři roky svého života provázel při řízení časopisu. Byl ochotný kdykoliv pomoci a spolu s Annou Kucharskou se ujal garantství prvního mezinárodního čísla časopisu v roce 2015.

Velkou oporou pro mě byli kolegové z výkonné redakce, kteří mi maximálně pomáhali při náročném posuzování došlých textů, při řešení koncepčních výzev i při přebírání garantství za monotematická čísla. Cítil jsem velký závazek ať už vůči tradici časopisu *Pedagogika*, tak vůči náročným kolegům, kteří *Pedagogiku* drželi a stále drží na vysoké odborné úrovni. Výkonná redakce se za dobu mého vedení změnila jen minimálně. Zejména přišli dva mladší kolegové – Klára Uličná a Dalibor Kučera. Kláře nyní s čistým svědomím předávám vedení časopisu, nebýt Dalibora, neměli bychom „živý“ web a nepřešli bychom na nové webové stránky pod redakčním systémem OJS (Open Journal System).

S velkým respektem jsem každoročně předstupoval před Národní redakční radu časopisu. Ale rok od roku jsem se na toto jednání vždy více a více těšil, neboť právě na tomto plénu jsme diskutovali a rozhodovali koncepční záležitosti, zde se rodily a výhody pro monotematická čísla. Toto tvůrčí jiskření kolegů reflektující současný stav v oblastech vzdělávání a výchovy, jejich pohledy do budoucnosti i ochota pomoci mi byly povzbuzením a zárukou, že i přes složitá období se má časopis o koho opřít.

Co se za posledních šest let v časopise odehrálo?

Vznikly webové stránky časopisu. Hned v roce 2013 s technickou podporou Pedagogické fakulty a aktivní tvorbou koncepčních textů ve výkonné redakci.

Vznikl elektronický archiv časopisu se všemi čísly od roku 1951, kdy časopis vznikl. Za archiv jsme obdrželi v roce 2015 zvláštní ocenění od výboru České asociace pedagogického výzkumu za aktivity související s vědeckým publikováním. Poděkování patří Radce Wildové, která z pozice děkanky finančně i morálně podpořila vznik tohoto archivu.

Od roku 2015 pravidelně jednou ročně vychází cizojazyčné číslo. Naší snahou je získávat pro autorství nejen domácí, ale především zahraniční kolegy. Vznikla mezinárodní redakční rada časopisu. Domnívám se, že tato úsilí se odráží v tom, že aktuálně zhruba 10 % návštěvníků webových stránek přichází z webů s angličtinou. Meziročně lze zaznamenat pravidelný cca 2% nárůst. Přesto cítím jistý dluh v potřebě aktivnější komunikace se členy mezinárodní redakční rady.

Delší dobu jsme usilovali o to, aby byl časopis publikován přes redakční systém a mohli jsme přes tento systém komunikovat s autory a recenzenty. Provizorně jsme hostovali pod Open Journal System (OJS) spravovaným časopisem SciEd. Teprve od podzimu 2018 se podařilo zajistit správu a podporu ze strany vydavatelství Univerzity Karlovy Karolina. Na starých webových stránkách (<http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?lang=cs>) zůstane jen archiv do roku 2018. Nové webové stránky jsou <https://ojs.cuni.cz/pedagogika>.

Od roku 2018 nabízíme prostor pro cizojazyčné texty (anglické, německé, příp. francouzské) i do tradičních „českých“ čísel. Též nabízíme elektronické publikování rozsáhlejších příloh či dat k článkům.

Ještě mi dovolu, než se dostanu k závěru, úvahu nad aktuální situací časopisu. Časopis *Pedagogika* prochází složitým obdobím. Dopadá na něj – slovy pana prof. Heluse z úvodníku čísla 2/2014 – „tlak dvojího očekávání“, resp. rozevírající se nůžky mezi nároky „vědecké rigoróznosti“ a „užitečnosti pro praxi“. Zdeněk Helus psal v roce 2014 o pedagogické vědě, ale tento tlak dopadá i do dilemat, která jsou řešena v *Pedagogice* a jsou stále aktuální. Na straně „vědecké rigoróznosti“ má *Pedagogika* konkurenční nevýhodu v porovnání s časopisy *Orbis scholae* a *Studia paedagogica*, které díky zařazení v databázi SCOPUS jsou pro autory atraktivnější. Navíc výborní studenti v doktorských studijních programech jsou povzbuzováni k publikování v zahraničních odborných časopisech. Na straně „vědecké rigoróznosti“ se snaží výkonná redakce držet konstantní vysoký standard odborné úrovně publikovaných studií. Časopis *Pedagogika* stále těží z ochoty recenzentů věnovat čas psaní kvalitních recenzních posudků. *Pedagogika* též těží z ochoty předních českých odborníků nést garanci monotematických čísel – českých i cizojazyčných. Hlavně jejich úsilím se daří získávat kvalitní texty do těchto čísel. Z hlediska tohoto aspektu se ukazuje zařazení *Pedagogiky* v databázi SCOPUS jako nezbytný krok, ke kterému musí být naplnuto další úsilí výkonné redakce.

Z hlediska oslovení praxe *Pedagogika* ztrácí. Postupně ubývá počet odběratelů tištěných čísel. Někteří čtenáři se dokonce ozvali, že jim cizojazyčná čísla vadí, a odmítli časopis dále odebírat. Takových čtenářů je naštěstí minimum. Ve výkonné redakci byly občas diskutovány některé texty na pomezí žánrů vědecká studie – diskusní příspěvek – učebnicový text. Potenciál takových textů by mohl být pro praxi atraktivní, ale z hlediska nároků „vědecké rigoróznosti“ není možné tyto texty publikovat pod hlavičkou vědecké studie a pro autory bývá nepříjemné je upravit do diskusního příspěvku bez bodového zisku.

Je patrné, že *Pedagogika* je tematicky i žánrově poměrně široce rozkročena, což je dáno i tím, jakou úlohu sehrávala v časech jediného českého, resp. československého pedagogického odborného časopisu. Bylo by dobré si znovu položit otázku: Jaká je, resp. má být její úloha v dnešní době? Redakce časopisu může na tuto otázku prakticky odpovídat redefinováním koncepčních textů, vypisováním monotematických čísel a v souladu s deklarovanými záměry rozhodovat o došlých textech, zda svým tematickým zaměřením, žánrem a úrovní zpracování odpovídají nárokům časopisu.

Dosavadní redakční systém webových stránek časopisu nedovoloval zjistit čtenost jednotlivých publikovaných studií, ale obecně z narůstající návštěvnosti webových stránek z České republiky i ze zahraničí lze usuzovat, že čtenáři si texty již hledají spíše na internetu než v tištěných číslech. Návštěvnost webových stránek časopisu těží též z publikovaného archivu. Lze se jen domnívat, že čtenáři článků časopisu *Pedagogika* budou spíše ti, kteří je potřebují „využít“ pro psaní svých vlastních odborných textů. Lze doufat i v to, že některé texty mohou být doporučovány studentům v rámci jejich bakalářských, magisterských či doktorských studijních programů. Možná by stálo za to realizovat výzkum, který by lépe porozuměl čtenářské obci časopisu *Pedagogika*.

Jak jsem zmínil výše, vedení redakce předávám Kláře Uličné. Klára nám pomohla zařadit *Pedagogiku* do mezinárodních databází DOAJ, EBSCO, aktualizovat údaje v ERIH PLUS a v Ulrich's. Věřím, že se jí podaří na tento seznam přidat i databázi SCOPUS. Já – a jsem si jist, že i kolegové v redakci – jí budeme pomáhat nejen s tímto úkolem, ale i se všemi dalšími, které musí vedoucí redaktor řešit. A vás, milé čtenářky a čtenáře, potenciální autorky a autory, bych chtěl požádat o totéž. Zachovejte *Pedagogice* přízeň.

Martin Chvát